

A VUDU

Egy vallás misztikuma és realitásai

A modul szerzője: Tomory Ibolya

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

12. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Vallások, fogalmak					
A	A tanulók és a tanár félkörben ülnek. Összegyűjtik, hogy milyen vallásokat ismernek. Valaki – szelősen elhelyezve – felírja a táblára ezek neveit. Ezután fogalmakat társítanak az egyes vallások neveihez. Valaki jegyzi azokat a táblán. Ha elfogynak az ötletek, megbeszéljük, hogy melyik vallásról volt legtöbb ismeretük, és vajon miért. 15 perc	A vallásokkal kapcsolatos előzetes ismeretek rendezése Képzettársítás Kreativitás Kommunikáció	Egész csoportos gyakorlat – asszociációs játék		P1 (Asszociációs játék)
B	A tanulók párokat alkotnak. Minden pár megkapja a D1 feladatlapot, amelynek segítségével vallásokat és a vallásos gyakorlat egyes elemeit kell egymáshoz rendelniük. Ha elkészültek, a tanár kiosztja a P2 mellékletben szereplő megoldó kulcsot, és a tanulók ellenőrzik megoldásaikat. Ezután közösen megbeszéljük, hogy vajon miért tudnak egyik vallásról lényegesen többet, mit a másikról. 15 perc	A vallásokkal kapcsolatos előzetes ismeretek rendezése Rendszerező képesség Együttműködés	Páros munka – közös feladatmegoldás és ellenőrzés Frontális munka – irányított beszélgetés	D1 (Feladatlap)	P2 (Útmutató és megoldó kulcs) P3 (Háttérinformációk)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I/b Mit tudunk a vudu vallásról					
A	A diákok a tanár irányításával arról beszélgetnek, hogy mi jut eszükbe a vudu szó hallatán? Milyen tárgyak, jelenségek? A tanár vagy egy diák egy nagy papíron rögzíti az elhangzó elemeket. 10 perc	A témával kapcsolatos előképek mozgósítása Kommunikáció	Frontális munka – irányított beszélgetés		
II. AZ ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a A vudu vallás					
A	A diákok négy csoportra oszlanak. Minden csoport megkapja a vudu vallás egyes elemeit bemutató D2 melléklet valamelyik részét olyan mennyiségben, ahány tagja van a csoportnak. A tanulók önállóan elolvassák a szöveget, és aláhúzással kiemelik belőle a lényegét. Ezután mindencsoport készít egy ismertető plakátot a saját résztémájából. Az elkészült plakátokat kiteszik a falra, és a szöve- vők ismertetik a tartalmukat a többiekkel. 30 perc	Új ismeretek elsajátítása egymás tanítása révén Szövegértés Lényegkiemelés Vizuális ábrázolás Együttműködés	Csoportmunka – plakátkészítés Frontális munka – tanulói bemutatók	D2 (Szemelvények) Csomagolópapír Vastag filctollak Színes zsírkréták Ragasztógyurma	
II/b Mégis léteznek zombik? Titkok és társadalmi szabályok					
A	Mindenki megkapja a D3 szemelvényt, és a P4 mellékletben bemutatott interaktív jegyzetelési technikával megjegyzésekkel látja el a szöveget. A csoport tagjai megbeszélik, hogy milyen ér- seket és gondolatokat ébresztett bennük az, amit olvastak. Végül a tanár segítségével értelmezik, hogy vajon miért alakulhatott ki ez a büntetési forma az adott vallás hívőinek körében. 20 perc	Új ismeretek elsajátítása és a jelenség értelmezése saját közegében Kíváncsiság Tolerancia Összefüggéslátás	Egyéni munka – interaktív jegyzetelés Csoportmunka – megbeszélés Frontális munka – közös értelmező beszélgetés	D3 (Szemelvény)	P4 (Módszertani útmutató) P5 (Gondolatok a téma szaksze- rű feldolgozásá- hoz)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A csoportok ismertető szöveget (D3) kapnak a zombikról. Egyéni olvasás után megbeszélik a vudu vallásban kialakult zombicsinálás lényegét, eredetét és következményeit. Ezután egy nagy csomagolópapírra megpróbálnak felvázolni egy olyan gondolati hálót, amely e különös büntetési formát összekapcsolja a vallás híveinek társadalmi és hitbéli elvárásaival.</p> <p>A plakátokat kiteszik a falra, a szóvivők elmondják a csoportjukban megfogalmazott gondolatokat. A tanár pedig szükség szerint kiegészíti ezeket a P5 melléklet alapján.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Új ismeretek elsajátítása</p> <p>Összefüggés-kezelő képesség</p>	Csoportmunka – megbeszélés, plakát	D3 (Szemelvény)	P5 (Gondolatok a téma)

III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

III/a Visszatekintés

A	<p>Előveszik a foglalkozás elején készült plakátot. Mindenki elmondja, hogy a korábbiakhoz képest, miben változtak ismeretei és gondolatai a vudu vallással kapcsolatban.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Tanultak összevetése a korábbi ismeretekkel</p> <p>Önreflexió Önkritika</p>	Frontális munka – beszélgetőkör		
B	<p>A tanulók a korábban megismert minták alapján elkészítik saját diagramjukat, majd megbeszélik, hogy miért fontosak az ilyen fajta rajzos jelek a vuduban, és ők maguk miért épp az adott jelet választották maguknak.</p> <p style="text-align: right;">15 perc</p>	<p>Tanultak összekapcsolása a saját világgal</p> <p>Vizuális ábrázolás Összefüggéslátás</p>	<p>Egyéni munka – diagram készítése</p> <p>Frontális munka – beszélgetőkör</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III/b Házi feladat					
A	<p>A tanár elmondja, hogy a modern világban sokan vannak, akik támaszkodni akarnak a vudu varázslók tudására. Ezért ma már jó pénzért sokféle vudu baba és gyertya kapható az interneten keresztül, és a zombicsinálásnak is van piaci ára. Az 1980-as években ez 2000 USD volt.</p> <p>A diákok azt a feladatot kapják, hogy írjanak esszét Vudu varázslás a modern világban címmel, amelyben azt elemzik, hogy kiknek és miért van szükségük rá, hogy a vudu papok eszközeivel akarják befolyásolni életük menetét.</p>	<p>A tanultak tágabb összefüggések közé helyezése</p> <p>Önkifejezés Kritikai gondolkodás Szövegalkotás</p>	Egyéni esszéírás		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 ASSZOCIÁCIÓS JÁTÉK

Az asszociációs játék lényege a szabad és spontán képzetársítás.

A játék nem azonos az asszociációs láncsal, amelyben a tanulók egymást követve, megadott sorrendben, az előzőhöz kapcsolódva asszociálnak.

Biztassuk a tanulókat, hogy ne gondolkodjanak sokat, csak mondják ki, ami először eszükbe jut. Akinek eszébe jut valami, mondja spontán. Amennyiben úgy tűnik, hogy a tanulók kifogynak a gondolatokból, be lehet fejezni a játékot. Ha van még érdeklődés, úgy lehet felidézni az elraktározott ismereteket.

Legyünk mi is aktív résztvevői a játéknak. A végén foglaljuk össze a gyűjtött neveket és hozzájuk rendelt fogalmakat.

A játékot követő megbeszélés során kérdezzük meg a tanulókat, vajon miért jutott eszükbe egyes vallásokról több dolog, míg másokról kevesebb.

P2 ÚTMUTATÓ A D1 FELADATLAP HASZNÁLATÁHOZ

Feltétlenül mondjuk el a tanulóknak, hogy a vallási fogalmak és a vallások neveinek összerendezése nem tudásmérés, hanem ráhangolás a témához. A megoldókulcsos táblázat is csupán általánosítható elemek alapján rendeli ezeket egymás mellé. Sok elem nem is jelenik meg. Nem célunk, hogy részletesen tanulmányozzuk a vallásokat.

A vallások különböző jegyeit tekintve fontos hangsúlyozni, hogy ezek sokfélék, ezért jelentkeznek különböző variációkban egymás mellett. A fogalmak, illetve a variációk nem minősítenek. Éppen a különbözőségük miatt óvatosan kell bánnunk az összehasonlítással.

A feladat a ráhangolás mellett azt a célt szolgálja, hogy elkezdődjön a vudura vonatkozó való ismeretek összegyűjtése és rendezése.

Megoldó kulcs a D1 feladatlaphoz

Fogalom, jellemzők	A vallás neve
Egyistenhit/egy személyközpontú	Kereszténység, Iszlám, Zsidó vallás
Többistenhit	Vudu, Hindu, Szantéria
Szellem-/lélekhít	Spiritizmus
Szertartásrend	Kereszténység, Iszlám, Zsidó vallás, Vudu, Hindu, Szantéria
Az ősök tisztelete	Vudu, Szantéria, Spiritizmus
Lélekvándorlás	Buddhizmus
Mágia (fehér és/vagy fekete)	Vudu, Szantéria
Boszorkányság	Vudu, Szantéria
Állatáldozat	Vudu, Szantéria
Körülmetélési szertartás	Vudu, Szantéria, Iszlám, Zsidó vallás
Étel-/italáldozat	Vudu, Szantéria
A védőszellemek tisztelete	Vudu, Szantéria, Spiritizmus
Az ártó szellemekben való hit	Vudu, Szantéria
Mágikus tárgyak használata	Vudu, Szantéria, Spiritizmus
Szent helyek	Kereszténység, Iszlám, Zsidó vallás, Vudu, Szantéria, Hindu, Buddhizmus
A különböző vallások elemeinek találkozása	Vudu, Szantéria, Spiritizmus
Gyertyák/füstölők használata	Kereszténység, Iszlám, Zsidó vallás, Vudu, Szantéria, Hindu, Buddhizmus, Spiritizmus
A legfőbb istenségbe vetett hit	Szantéria, Hindu

P3 RÖVIDEN AZ EMLÍTETT VALLÁSOKRÓL (HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK)

Amennyiben az a probléma merülne fel, hogy a tanulók nem ismerik az említett vallások lényegét, vagy semmit nem tudnak róluk, az alábbi ismertetőik segítségével egy-két mondatos összefoglalót nyújthatunk a tanulóknak.

A Kereszténység hit- és erkölcsi alapjait Jézus Krisztus hirdette meg Palesztinában, időszámításunk kezdetén, 30 körül. Jézus tanait tanítványai, az apostolok (küldöttek) vitték el szerte a világban. A vallás követőit időszámításunk 43. évétől kezdték keresztényeknek nevezni. Egyistenhívő, isteni kinyilatkoztatáson alapuló vallás, amelynek egyik forrása az Ószövetségi szentírás. Tanai az Újszövetségi szentírásban vannak leírva, az evangéliumokban. Követői Jézus Krisztust Isten egyszülött fiának ismerik el, akinek eljövételét a próféták megjövendölték, és aki azért jött el a földre, hogy megváltsa az emberiséget bűneiért, és lehetővé tegye minden ember üdvözülését. Jézust igaztalanul keresztre feszítették, de harmadnapra föltámadt.

A keresztények egyházzá szerveződtek, az idők folyamán különböző felekezetekre szakadtak, mint a katolikus (latin) egyház, az ortodox (görög), azaz keleti egyházak, még később pedig (a XVI. században) reformtörekvésekkel további felekezetek születtek. Ezek gyűjtőneve protestáns egyházak (református, evangélikus), illetve további leágazásai (baptista).

A buddhizmus a világtörvényen alapuló önmegváltást hirdető vallás Indiában keletkezett a Kr. e. VI. században. Vallási és filozófiai-etikai rendszer, amely Buddha tanításaira épül. Buddha az egyetlen olyan vallásalapító, aki nem várta el, hogy másnak tartsák, mint embernek. Emberi törekvésnek tulajdonította saját bölcsességét és előrehaladását, mert úgy gondolta, az ember képes a maga sorsának kézbevételeire és irányítására. Bármely ember elérhet olyan eredményeket, amelyeket ő maga elért, és buddhává válhat.

Tanainak lényege: az üdvösséghez mértéktartó út vezet. Tudni kell lemondani a világ dolgairól, de nem önsanyargató módon, hanem nyugodt lépésekkel, fokozatos mértékletességgel. Ehhez meg kell ismerni négy nemes igazságot, ami előfeltétele az ember előrehaladásának: az élet szenvedés, ebbe ütközünk, oka a vágy, ami pl. a hatalom hajszolásához vezet. Ez a szenvedés igazsága.

Ha lemondunk a földi hiábavalóságokról, ki tudjuk iktatni ezt a szenvedést. Ez a szenvedés megszüntetésének igazsága. Ehhez Buddha mutat utat. Ez az út, amely a nyugalomhoz, megvilágosodáshoz, a nirvánához vezet.

A tanítás erkölcsi lényege: minden rossz tudatos kerülése, törekvés a jócselekedetekre, és szívünk megtisztítása. Buddha ennek tükrében mindenkivel, az ellenséges emberekkel is barátságos, békés magatartást tanúsított, és ezzel sok követőt szerzett.

A buddhizmus máig nagy szerepet tölt be Ázsia népeinek életében. Sri Lankától Tibetig, a Bajkál-vidéktől Japánig terjedt el szerte Ázsiában. Különböző irányzatai alakultak ki.

(Japánban – a zen-buddhizmus. Tibetben – a lámaizmus, az ősi bon vallás keveredésével. Innét jutott Mongóliába és burját földre.)

Az **Iszlám** vallás nevének jelentése: Isten iránti odaadás, Isten akaratába való belenyugvás. Kr. u. a VII. században alakult ki az Arab-félszigeten, majd gyorsan elterjedt a térségben és újabb térségekben is. Meghirdetője Mohamed, aki zseniális államférfi és jószívű, szeretetreméltó ember hírében állt. Ő az Iszlám vallás prófétája, híveit muszlimoknak hívják. Mohamed nem teljesen új vallást alapított,

hanem a régi ősvallásoknak, a különböző beduin és más törzsek vallásának összefogó, egységes formát adott. Így tulajdonképpen egy világi állam alapítója lett, bár a hit alapja isten létének és a kinyilatkoztatásnak a hite, elfogadása. Kiemelten fontos, hogy az isteni eredetű előírásokat betartják, nem kérdőjelezik meg, viselkedésükben, öltözködésükben, szokásaikban is feltétel nélkül követik. Ezeket az isteni rendeleteket Mohamed maga és más vallási személyek gyűjtötték egybe. Ez a szent könyv, a Korán, ami útmutatásokat tartalmaz az élet minden területére.

Az Iszlámban nincs egyház és papság, mert úgy hiszik, nincsenek túlvilági közvetítők.

Mohamed tanításában központi helyet foglal el az egyetlen isten hite, aki öröktől fogva létező, mindenható szellemi lény. Mivel az emberek a sok bűn következtében eltávolodtak tőle, prófétákat küldött. Ezek egyike volt Mohamed is, a legnagyobb és sorrendben az utolsó próféta. (Jézust is elismerik prófétának, és a kiemelkedők között tartják számon.)

Az Iszlám öt fő tartóoszlopának, alapkövének nevezett öt fő kötelesség magába foglalja Mohamed tanításának lényegét. Ezek:

- Hitvallás – egyetlen isten van, és prófétája, Mohamed.
- Napi öt imádság Mekka felé fordulva, pénteken délben pedig közös ima az imám vezetésével.
- Böjt: a ramadán hónapban napfelkelte és napnyugta között tartózkodni kell ételtől, italtól, nemi élettől és minden élvezeti cikktől.
- Alamizsna: az adó egy formája, amit jótékony célra szednek be, a szegények segítésére (az ember javai Allahot illetik).
- Zarándoklat Mekkába. Legalább egyszer el kell menniük a hívőnek, de ha nincs lehetősége a nagyon távol élőknek, akkor ez nem kötelező érvényű.

A dzsihád, a szent háború szorosan kapcsolódik ezekhez, de nem szó szerinti háborút, fegyveres támadást kell érteni alatta. Nem ezt jelentette eredetileg, hanem a törekvést, hogy az egyén és a közösség az Iszlám terjedését, győzelmét elősegítse. Ehhez a törekvéshez kapcsolódtak aztán a fegyveres konfliktusok, erőszakos cselekedetek, amelyek mára beépültek sok helyen, sok hívő gondolkodásába, és amely alapján a világon megítélik az Iszlámot. Sokszor tévesen.

A **szantéria** a latin-amerikai világban kialakult, ún. szinkretikus vallások egyik jellegzetes irányzata. Egyik bölcsője Kuba, ahol a lakosság nagy százaléka ismeri és gyakorolja. Nevének jelentése: a szentek útja. A kereszténység és az Afrikából elhurcolt fekete rabszolgák magukkal hozott és titokban őrzött vallásából több vallási irányzat alakult ki. Az istenek és istennők általános elnevezése Orisák, akik megvédenek, de gáncsot is vethetnek az embernek.

A szantéria, csakúgy, mint más, kettős gyökerű vallás, önálló vallásként fogható fel, de különböző kultúrák elemei jelennek meg hitvilágában, szimbólum és szertartásrendszerében.

Az Afrikából hozott vallási életet, szokásokat a nehéz sorsú emberek sokáig titokban próbálták megőrizni, miközben a kereszténység kötelezően, sokszor külső erőszakként nehezedett rájuk. A leleményesség és az ősi vallások rugalmassága következtében azonban, közös szálakat keresve, isteneiket azonosították a keresztény szentekkel. Az ősi afrikai eredetű név mellett gyakran jelenik meg egy-egy keresztény név, kétnevű isteneket jelölve. Így azonosult például a nyugat-afrikai Osala Jézussal, Ogun a kovácsok, vas és háború istene (katonák védelmezője) Szent Antallal, Sango, a vihar, villámlás és égzengés istene Szent Jeromossal, a Iemenzsa nevű istenség Máriával, egy másik, Nana pedig Szent Annával. A megkeresztelt rabszolgák átmentették isteneiket, hitüket is. Megmagyarázták, hogy az ő nyelvükön szent György Ososszinak hangzik, Jézus pedig Osalának és így tovább.

A számszimbolika is tovább él az afro-amerikai vallási kultuszokban, így a joruba eredetű kubai szanteriában is. Az oltárokat katolikus szentképek és szobrok díszítik, de vérrel locsolt kövei az afrikai isteneknek adott áldozatokat idézik a szanteriában, csakúgy, mint más afro-amerikai vallásokban.

Az egyistenhiten alapuló **zsidó vallás** több mint háromezer éves múltra tekint vissza. Ez a vallás nem egy prófétára, hanem egy népre fókuszál, az isten által kiválasztott népre. Szövetséget kötött velük, és ez a szövetség számottevő szerepet játszik Izrael sorsának alakulásában. Az idők végeztével a zsidók hite szerint isten megítéli a népeket, örök békét teremt, visszavezeti a népet Jeruzsálembe, és elküldi a Megváltót (Messiást).

A zsidó vallás dogmarendszer nélküli, alapja a Tóra (Tanítás), Mózes tanítása, amelyből erkölcsi tanításokkal bontakozik ki a társadalmi rend, az erkölcsi, viselkedési elvárások, a kötelező cselekedetek. Az első öt könyve történelmi írás. Isten és ember kapcsolatát történelmi eseményeken keresztül vezeti végig az ember teremtésétől a kinyilatkoztatásig. Kibontakoztatja azt a mondanivalót, amit a teremtő az emberek tudomására akar hozni.

Mózes közvetítő szerepet tölt be ember és isten között, Jahve, a teremtő választotta ki erre a küldetésre, amikor az isten által írt Tórát átadta az embereknek.

A zsidó vallás követői szerte a világon eltérő körülmények között élnek. A körülmények hatnak a vallási tanok értelmezésére, betartására, a gyakorlatra, a hívők magtartására. Különböző áramlatok alakultak ki, amelyek más-más módon őrzik, képviselik a vallás elemeit, és mások a vallási szigor tekintetében. Egyre nagyobb számban térnek vissza közösségek Izraelbe.

Vudu: Lásd a modulban szereplő információkat.

A hinduizmus bölcsője India volt, de ma mintegy 700 millió követője van Pakisztánban, Sri Lankán (tamilok), Nepálban, Malajziában. Gyökerei a Kr. e. II. évezredbe nyúlnak vissza, amikor árja nomád törzsek érkeztek az Indus völgyébe. A világról, az istenekről alkotott nézeteiket szájhagyomány útján, majd később írásba foglalva őrizték. Az iratok neve Védák (szent tudás), ebből ered a védikus vallás elnevezés.

Sok istent tisztelő, örök körforgást hirdető, lélekvándorlást hívő vallás. Filozófiája szerint minden dologban örök törvény (dharma) uralkodik. Ez a törvény a világalaptev, amely mindenben megmutatkozik. A dharmának még az istenek is alá vannak rendelve. Van azonban egy örök, állandó isten, aki mindenek fölött áll, és a többi dharma alá vetett istentől is különbözik. Ezt a mindenség-Istent emberhez hasonló külsejű, de túlvilági személyként képzelik el. Visnut vagy Sivát tartják a világ egyetlen urának.

A hinduizmusnak is különböző ágazatai léteznek. Vannak elvont, a laikus számára alig érthető istenfogalomban gondolkodó irányzatok (Brahman-Átman).

Visnu a hinduizmusban a fenntartó, gondviselő isten, ő a megváltó, aki a mindenség, a halhatatlanság szimbóluma, aki megmenti az embereket és a világot a pusztulástól. Visnu emberi testet ölt, és a földre száll, ha szükséges. A megtestesülés neve avatár. Két ismert

és köztiszteltben tartott avatára Ráma és Krisna. Utóbbi a legismertebb, legnépszerűbb az egész világon, istenember tulajdonságokkal ruházták fel.

A hindu vallás tanaiban megkülönböztetik a lelket, a szellemet és az elmét. A lélek a látó és tudó, a szellem és az elme lát, és tudomásul vesz, de tudó. Az anyagi világ nem a teljes valóság, mögötte van a lényeg, amit nem látunk. Az én is az anyagi határok szabta területre van bezárva. Csak a körülöttünk levő anyagi világ valóságát látjuk, ami rabságban tart. Az életakarás következményeként a halál után a szellemi test ismét visszatér az anyagi létbe, újjászületik. Ez a reinkarnáció. Az újjászületések körforgása a lélekvándorlás addig nem szűnik meg, amíg az én a léthez ragaszkodik.

A bűnökért mindig elnyerjük a büntetést, a jóért a jutalmat, de lehet, hogy már újjászületés körülményei között. A szabad akaratnak is helye van cselekedeteinkben.

A társadalmi varna rendszer alosztályokra bomló csoportokat jelent. Ezt szokták tévesen kasztrendszernek hívni. Az osztályok az egyén beleszületett helyzetét jelölik. Ugyanakkor egy személy lehet más csoport tagja is, amibe nem született bele, például foglalkozási csoportnak.

A kaszt: származásuk ugyanarra a közös isteni vagy emberi ősré visszavezető, ugyanazt a foglalkozást űző, saját tagjaikkal együtt étkező és saját rituális szokásokat követő emberek csoportja. Mára lazultak a szigorú előírások.

A **spiritizmus** korunk egyik új vallása. Az ősök tiszteletét hangsúlyozó, ún. animista hitvilághoz visszatérő vallás a szellemidézés mozzanatát keltette újra életre.

Megalapítója D. Andrew Jackson a XIX. század közepén fejtette ki nézeteit. Eszerint az embert az eltávozottak szellemei veszik körül, akikkel kapcsolatba léphet. A szellemidézés divatba jött, ma is foglalkoznak vele amatőrök és tudósok egyaránt. A spiritizmus bibliájának nevezett könyv Allan Kardec, francia gondolkodó tollából származik. Címe: *A szellemek könyve*.

A spiritizmusban katolikus és reinkarnációs elemek egyaránt megjelennek. Felfogása értelmében az ember szellemből, lélekből és testből áll. A szellem (az ember én-tudata) isteni eredetű és halhatatlan. A lélek (az asztrál-test) összekötő kapocs a szellem és az anyagi test között. A test halálakor a szellem (és az asztrál-test) tovább él, és folytonos tisztulás, esetleg reinkarnáció révén alkalmassá válik az öröklésre és boldogságra.

A szellemek láthatóvá tehetik magukat (materializáció), és médiumokon keresztül érintkezésbe léphetünk velük. A szellemek boldog vagy boldogtalan állapota emberi létüknek és cselekedeteiknek eredménye. A legnagyobb erény a keresztényi szeretet. Ezt kell gyakorolni a spirituális tökéletesség elérése érdekében.

A spiritizma vallás kizárja a csodákat és a varázslást. A tudomány eredményeire épít. Mint vallás, előírásokkal, erkölcsi követelményekkel és szociális funkciókkal bír. Tanítását rendszerbe foglalta. Összejövetelei vallási jellegűek, ahol az éneklésnek és imának is nagy szerepe van.

Forrás: Dr. Hunyadi László: A világ vallásföldrajza. Végeken Kiadó, Budapest, 1995, 267–268. o.

P4 INTERAKTÍV JEGYZETELÉS – MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A tanár magyarázza el a tanulóknak az alábbi jegyzetelési forma lényegét, előnyeit, és kérje meg őket, hogy most dolgozzanak ezzel a módszerrel! A feladat vagy az óra végén kérdezze meg, milyennek találták a jegyzetelésnek ezt a formáját. Amennyiben jónak látja, az alább látható táblázatból másolatot készíthet és kioszthatja a tanulóknak, hogy ebben jelöljék az olvasottakat. Itt azonban valószínűleg elegendő a szöveg szélére, illetve magába a szövegbe tett jelzések alkalmazása.

Az interaktív jegyzetelés

Ez e jegyzetelési forma szövegfeldolgozás során igen hasznos, akár egyéni, akár csoportos munkaformában. Lényege, hogy az olvasott szöveget a lap szélén jegyzetekkel látják el, különböző jelek formájában, amelyeket előzetesen meghatároznak. Általában a következő jeleket használják, de ezek saját ízlés szerint változtathatók, sőt maguk a tanulók is megegyezhetnek, hogy mi mit jelöl: pipa jel, — jel, + jel, ? jel, * jel

Amire vonatkoznak:

Pipa jel: az olvasottak kapcsolódnak/megegyeznek előzetes ismereteivel, feltételezéseivel.

— jel: az olvasottak nem ismerősek, vagy nem egyeznek a már előzőleg megismert feltételezésekkel, tényekkel.

+ jel: új információk

? jel: az olvasottak elgondolkodtatnak, kérdésekre, további gondolkodásra ösztönöznek.

* jel: az olvasottak alapján korábbi ismeretekre asszociál.

A jelek alapján összefoglaló, táblázat készíthető.

Pipa jele	—	+	?	*

A módszer segíti a megértést, és értelmezés tudatos megfigyelését, saját magunk nyomon követését is. A tanulás így aktív megismeréssé válik, amely a bennünk végbemenő megéltő-megértő folyamatot segíti. Ily módon a tanuló vagy tanulói csoport az információt saját ismereteihez illeszti, és kontextusaiba helyezve érti meg. Az információk jelentéssel teli tartalomává válnak.

P5 GONDOLATOK A ZOMBIJELENSÉG FELDOLGOZÁSÁHOZ

A tanulók a zombicsinálás rejtelmével kapcsolatban teljesen új, ismeretlen információkhoz juthatnak, amelyek számunkra idegen, szörnyű jelenségként értelmezhetőek. Ezt azonban oldja a többoldalú megértés, a saját kontextusokba helyezés. Ezért jó, ha a tanár ennél a résznél támogatni tudja a saját gondolkodástól való eltávolodást, és segíti a másik oldalról való megközelítést. (Itt kerül leginkább előtérbe a módszertani ajánlásban jelzett kulturális antropológiai szemlélet ismeretének hasznosítása.)

Ennek értelmében a zombikról való tájékozódás folytán feltétlenül vegyék figyelembe, hogy hogyan és miért alakult ki egy ilyen erős büntetési forma, mi tette szükségessé a társadalmi normák ilyen fokú betartatását. Ugyanakkor fontos szólni ennek a pszichés tényezőiről is, az ehhez kapcsolódó emberi gyengeségekről. Valamint arról, hogy ezt kihasználva nemcsak a saját országon, társadalmon belüli, hanem külső érdekeket is szolgálhat. A kettő másféle motivációinak említése, összefüggésekbe helyezése adhatja meg a reális megközelítés alapját. Megfogalmazódhat, hogy akik kívülről elítélik, azok ugyanakkor sok esetben ki is használják ezt a jelenséget, erkölcsileg tehát nem különbek a belső folyamat résztvevőinél.

A tanár aktív közreműködése itt szükségessé válhat az információk értelmezésében. Arra is építhet, hogy a jelenségnek van egy komoly, tudományos oldala, ami a zombivá váláshoz használt szerek összetételére vonatkozik. Ez egyúttal értékelhető, mint teljesen objektív, tárgyi tudásra vonatkozó mozzanat a vuduban. Ebben leginkább az kerülhet pozitív megvilágításba, hogy egyfelől a modern tudomány, orvostudomány számára is szolgálhat egy ilyen vallásismereti téma felfedezendő tudással. Másfelől láthatjuk, hogy a tudás nem mindenhol választható el olyan élesen a vallástól, misztikumtól, mint ahogy az európai gondolkodásban sokszor tesszük. A vudu olyan érték, amelynek nemcsak a tárgyi ismeretek őrzése miatt, hanem vallási, erkölcsi szempontból is fontos megőriznie.

P6 A VUDU ÉS A KÍVÜLÁLLÓK

A vudu legtöbbünk szemében kiismerhetetlen, misztikumokkal felruházott, megmagyarázhatatlan szokások rendszere, amelyekről homályos képzetek vannak. Ezek a képzetek jórészt hamisak, holott semmit sem tudunk róla. Ismerjük a szertartási kellékek némelyikét, babát, gyertyát, esetleg az áldozati vagy mágikus mozzanatokot, és ezek alapján próbáljuk elhelyezni őket ismereteink között, a mi világunkban.

A vudu vallást többnyire csak kívülről látjuk, s amit tudunk róla, csak felszínes. A vudu a megfejtetlen titkok tárháza, s e titkok nem eladók. Akik ezeket ismerik, a papok (houngan, bokor, mambo), nem vásárolhatók meg, pedig a tudománynak, az emberiségnek nagy szolgálatot tehetnének. E jobb sorsra érdemes népnek, bár nyomora nagy, tartása és önbecsülése, a nemzetet összetartó titoktartása, tiszteletre méltó. S ha a mi értékrendünk szerint tudatlanok, mégis irigylésre méltó tudás, hatalom birtokosai...

Haitin a valóság és a legendák együtt élnek, egyformán fontosak és szétválaszthatatlanok, egymást gazdagítják és átjárhatók. Ebben a világban csak az idő telik, de semmi sem változik. Egészen más dolgok fontosak, mint a civilizáltnak mondott ember életében.”

„A vudu vallás terjedését nem az a tény gátolja, hogy a feketék vallása (mert fehér hívei is vannak), hanem az, hogy az ismeretlenség-ből fakadó titokzatosságán, miszticizmusán túl a fehérek már ismert gondolatvilágától, gondolkodásmódjától igen távol áll. Nincs írott bibliája, a beavatottak, a vudu papok és papnők évszázadok óta őrzik titkaikat. Haitin olyan titkok vannak – mondja egy bártulajdos –, amit még magunknak sem mondunk el. A vudu haiti jelenség, a haiti nép fő ideológiai kifejezőereje. ...A turistáknak látványos, egzotikus vudu szertartásokat szerveznek, melyeknek már nincs sok közük e valláshoz. A kívülállóknak nincs módjuk, hogy valóban betekintsenek e zárt, titokzatos világ gyakorlatába. Csak keveseknek adatik meg, hogy a vudu szertartások egy részén, bizonyos rítusain részt vehessenek.”

Forrás: Kéri András: A vudu. Anno Kiadó, Budapest, 1999, 9. o., 11. o., 159., 160. o.

